

(6/38)

ANY XXXIV.—BATALLADA 1782

NUMERO EXTRAORDINARI

BARCELONA 11 DE JULIOL DE 1903

LA CAMPANA DE GRACIA

DONARÁ AL MENOS UNA BATALLADA CADA SENMANA

AQUEST NÚMERO 10 CÉNTIMS PER TOT ESPANYA

NÚMEROS ATRASSATS: DOBLE PREU

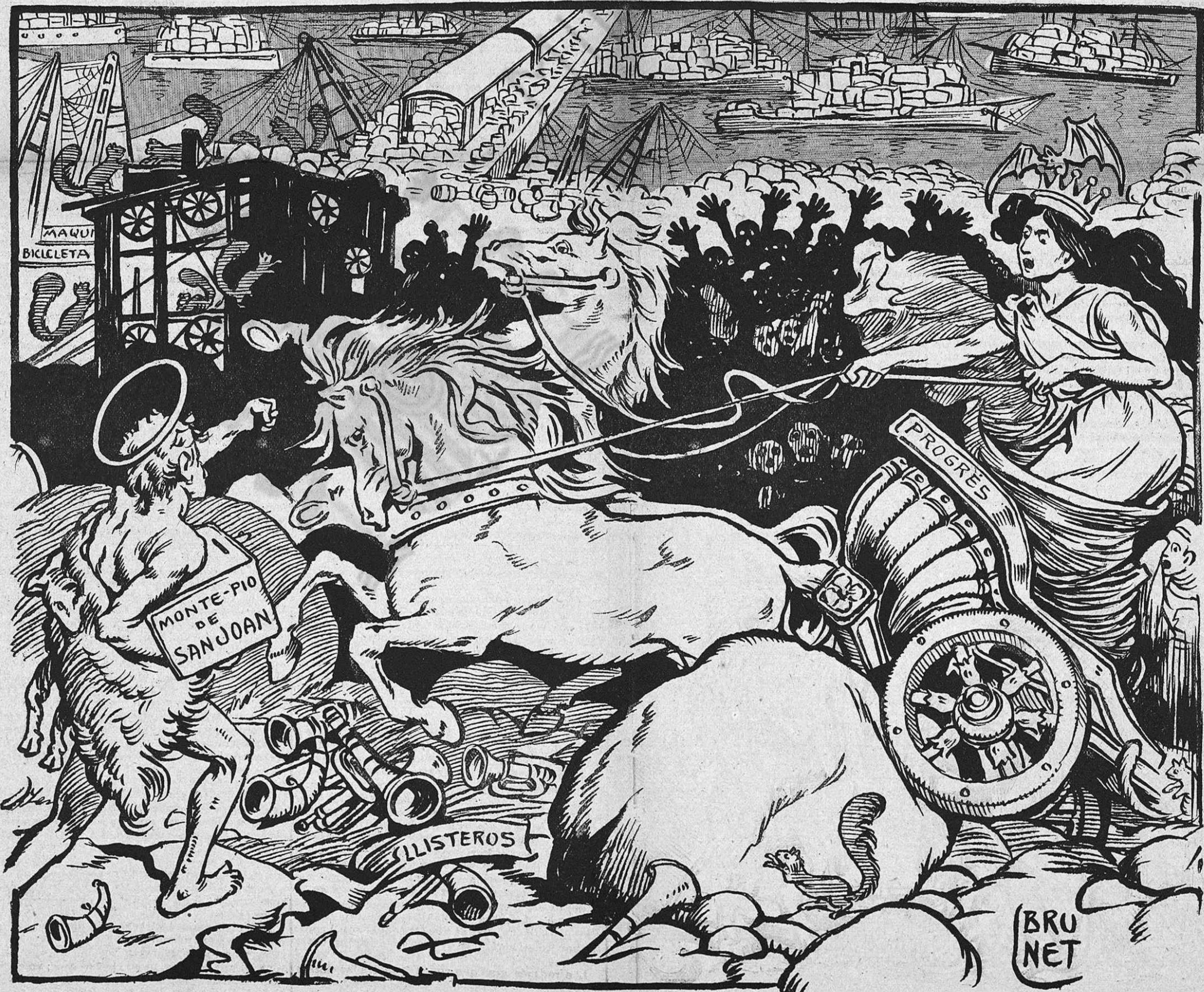
ANTONI LÓPEZ, EDITOR

(Antiga casa I. López Bernagosi)

ADMINISTRACIÓ Y REDACCIÓ: LIBRERÍA ESPANYOLA, RAMBLA DEL MITJ, NÚM. 20, BOTIGA
BARCELONA

PREU DE SUSCRIPCIÓ: Fora de Barcelona cada trimestre ESPANYA pessetas 1'60.—Cuba, Puerto Rico
y Extranjer, 2'50.

La nota del día

Arregleu las vostra diferencies, aparteu tots els obstacles y pas al carro del Progrés!

DE DIJOUS Á DIJOUS

La calor se declara amiga del govern. A la calor se deu que molts dels pares y dels avis de la patria considerin massa incòmoda la seva estancia en la Vila y Cort, y sobre tot en els forns ahont s'hauríen de coure las lleys, si en aquest país no's fes sempre un pà com unes hosties. Son molts els que desfilan, y molts més encare 'ls que's preparan á ferho. A la calor deurà 'l govern la seva tranquilitat, no, per això, sense que deixi de aumentar la putrefacció interna que 'l manté en estat de descomposició.

En el Senat va discutirse 'l projecte de lley de administració local, aquesta creació de 'n Maura, encaminada á destruir la influència que 'ls partits democràtics poden exercir dintre dels municipis. Apesar de qu' eran molts els que creyan que aquest projecte no podrà passar endavant, no es pas al Senat ahont troba obstacles suficients per impedirlo. Veurem si en el Congrés tindrà 'l camí tant plà.

En la Càmera popular continua la discussió del Mensatge. El diputat republicà Melquiades Alvarez va pronunciar un escelent discurs defensant la necessitat de laicizar l'ensenyança. Passa 'l diputat asturiá per un dels esperits mes gubernamentals dintre de les filas de l'agrupació republicana, y á pesar de això concorda las seves opinions ab las tendencias generals del partit, que no pot tolerar, ni tolerarà mai la influència desenfrenada de las corporacions religiosas.

La part mes viva dels debats ha girat sobre algunes preguntes y interpellacions formuladas per diversos diputats. S' ha tractat la qüestió de la catàstrofe del Nájera y del abús de que molts homes públichs de gran influència dintre de las agrupacions governants, desempenyin càrrecs de conceellers. Bé es veritat que quan, per exemple, 'ls fan ministres, els dimiteixen; pero las companyias deixan en suspens la admisió de las dimisiós presentadas, y al abandonar las carteres els interessats tornan á trobar els puestos lliures, y ab ells els emoluments que havían deixat de percibir durant la suspensió. Això es una inmoraltat escandalosa. Y á pesar de serho cent quatre diputats (conservadors y liberales) varen votar contra la proposició sobre incompatibilitat entre 'l càrrec de diputat y de ministre y 'l de conceller de las empresas que prestan serveys públichs. ¡Visca 'l descoll!

Entre en Marencó, general de l'Armada y diputat republicà per Cádiz y 'l ministre de Marina, s' han crusat frases groixudas, á propósito del nombrament del vicealmirall Càmarà per un càrrec palati, passant per damunt de las disposicions, qu' en rahó de la seva edat avansada, imposavan la seva escendencia. Hi ha hagut necessitat de preguntar si la marina de guerra era del rey ó de la nació. El ministre Sánchez Toca no ha quedat massa lluitat en un debat en el qual presentava tants punts flachs. Si en aquest país hi hagués alguna cosa que hi falta, á horas d'ara ja faria aygas.

A Salamanca 'ls estudiants víctimes del atropello que irrità á Espanya entera, han passat alguns días á la presó. El governador y 'l jefe de policia que provocaren el conflicte ab las seves intemperancies, estan en llibertat, sense que ningú 'ls haja demanat comptes de la seva conducta. En canvi 'ls estudiants, á la presó.

Pero 'l govern no ha tingut prou pit pera resistir la balumba de protestas que s'estava formant, y ha conseguit que 'l tribunal militar, que havia ordenat l'emprisonament, el deixés sense efecte.

Tant fàcil sigüés conseguir la llibertat dels numerosos obrers, qu' en distints punts d'Espanya segueixen presos, envenenant més y més las condicions del conflicte social!

Las huelgas de Barcelona continúan ab empenyo.

Tenen algunas d' elles per causa, qüestions d'amor propi, que solen ser las més difícils de resoldre, quan per una y otra part predominan temperaments de intransigència.

Hora seria ja de que 's posés fi á una situació tan afflictiva y perjudicial en tots conceptes; pero fins ara totes las tentatives practicadas en aquest sentit, s' han estrellat en la falta de bon desitj de arribar á un arreglo satisfactori.

Els jurats mixtos semblan ser las institucions més indicadas per resoldre aquesta mena de diferencies. Días enrera 'l reclamaven els mestres de casa; pero 'ls patrons volien arrogar-se la facultat no sola de designar als representants seus, en majoria, sino també als representants dels mateixos obrers. Es á dir: guisars'ho y crucipir'sho tot ells.

Això no es un jurat mixto. Això lo qu' es un misto encès per arbolar la mina del diu gust ja mas-sa carregada.

PEP BULLANGA

UN GRAN ERROR

N vista del estat de perturbació en que 's troba Barcelona, son molts els burgesos que diuen, que de tot lo que passa 'n té la culpa la llibertat política. Aquesta llibertat que permet al obrer associar-se y procurar la millora de la seva sort, es senzillament, una abominació en concepte dels explotadors de las classes proletarias.

Els voldrián que vinguessin uns temps de opresió y de tiranía, en els quals no fos tolerada cap de les llibertats avuy reconegudes: ni 'l dret de reunir-se, ni 'l dret de associar-se, ni la facultat de parlar, ni la d'escriure. Las propagandas que avuy se tolen encabrinan al obrer y 'l trenhen de qui, fent perdre fins la noció dels seus devers de traballar en las condicions per ells dictadas, segons las lleys de l'oferta y la demanda, ó millor encare, segons el seu capricho.

El capital té la paella pel mànech. Y en aquesta convicció prompte ho tindran arreglat. Al primer síntoma de no volguesse venir á las seves imposicions, estat de siti al canto. Al traballador que's rebela se l'agafa y á la cangrí. ¿Que la presó resulta estreta? S' habilita 'l castell de Montjuich. ¿Que Montjuich no basta? S' envian á buscar tots els barcos de guerra que siguin necessaris, que per alguna cosa ó altra han de servir aquestes baluernes.

Aquesta es la noció que s' han forjat del problema social. La única solució que preconisan, es la forsa y la violència.

Res més senzill que 'l concepte que tenen de la societat. Per una part las classes privilegiades disfrutant tots els goigs de la vida; per altra part las classes proletàries eternament condemnades á traballar porque 'ls disfrutin. Una especie de ley de castas. L' antigua institució de l'esclavitut restaurada en plena edat moderna, sense 'ls devers de protecció que 'l mateix egoisme imposava en aquells temps als posseïdors d'efclus.

Aquest odi que senten per la llibertat humana, 'l fan extensiu á las institucions políticas que tenen per base l'exercici armònic de totes las llibertats.

Quan senten parlar de República s' indignan y s'exasperan. No poden admetre la existencia de una institució progressiva, basada en la justicia y en la igualtat de condicions legals de tote els ciutadans.

Ara mateix, el conflicte econòmic perque está atravessant la ciutat de Barcelona, l'atribueixen á la preponderancia de las ideas republicanas que va posarse de manifest en las últimas eleccions de diputats a Corts. D'aquells 35 mil vots republicans depositats en las urnas, n' han sortit las vagas actuals. Per ells, qui los ha promogudas son els jefes

de las masses republicanas, de acort ab el govern, perque segons ells, tenen rahó els *perdigots*, el govern té jurada la ruina y la mort de Catalunya, y 's val dels republicans y dels obrers pera conseguirla.

Es en vā que 'ls observeu que això no 's pot admitre, desde 'l moment qu' en la major part de las reunions qu' efectuan els obrers en vaga, se senten sempre veus exaltadas atacant als republicans, ab més passió y ab més encono que als reactionaris. Els burgesos que sustentan las indicadas preocupacions no 's donan per convencuts. Per ells tan com al obrer, que 's nega á sometres dòcilment á las seves imposicions, odian á l'idea republicana, que's limita a proclamar el dret de tots els ciutadans sense excepció y 's manté agena á las lluitas de caràcter social, concretantse á preconisar las solucions de armonia y de concordia.

**

Si 's que 's deixan guiar únicament per l'egoisme de classe, fossin capassos de posar treva á las seves passions, obrint el seny á la reflexió serena, promte veurian quant equivocats estan, y ab quanta ceguera traballan per la seva propia ruina.

Passém nosaltres bonament perque molts dels conflictes qu' en l'actualitat surgeixen, no 's plantejan en els termes en que deuríen plantejarse. Admetem que per una y otra part s'abusa de la passió, del encono y de la violència. Volém creure que massa sovint s'apela al us dels medis extraordinaris de la paralisió, que significan un estat de guerra permanent en el que hauria de ser en tot lo possible, camp pacífich de la producció y del progrés material.

No se'n oculta qu' en altres països més adelantat no s'apela al suprem y dolorós recurs de la vaga, sino quan hi ha motius imperiosos que l'imposan, mentres aquí per un tres y no res moltas vegadas se declaran, á ulls cluchs, sense la deguda preparació, com qui dona un salt en el buyt, y á surti lo que surti y succeeixi lo que succeeixi.

Pero això que per una part pot ser fill del temperament massa ardorós y poch suferit del nostre poble, en gran part deu imputarse á la seva falta de cultura intel·lectual. Si 'l poble fos instruït 'no seria per ventura més reflexiu, y no s'hi miraria una mica, avanta d' entregarses á cegues als impulsos de las passions, que 'l portan á determinats extrems? Indubtablement.

Donch bé: ¿qui 'n té la culpa de aquesta falta de cultura, de aquest baix nivell intel·lectual, que moltes vegades manté al poble en una lamentable obcecació? ¿Qui 'n té la culpa més que las vellas institucions polítiques que han tingut sempre un interès molt gran en mantenir al poble en l'embrutiment y l'ignorància, ab 'l afany de millor dominario?

El mon progressa, y las vellas y rancias institucions s'empenyen en mantenir l'estacionament. D'aquí 'ls caràcters graves que prenen certs conflictes que haurien de haverse resolt per medi de una evolució constant, pacíficamente, gradualment, y qu' esclaten de sopte com barrinadans, á causa de las resistencias empêtrades que troben els anhels de progrés y de millora social.

Las classes burgeses que abominan de la llibertat, renegan de l'única vallvula de seguretat que pot comportar avuy la gran y complicada màquina social.

La llibertat es progrés: el progrés es estudi, es convicció, es conciència, es humanitat.

**

Si tothom estigués avuy en condicions de apreciar las verdaderas causes del conflicte qu' estén atravessant, patrons y obrers, en lluch de hostilisades, se posarian fàcilment de acort pera reconeixelas, proclamarlas lleialment y treure'n las degudas consecuències.

Despullém al conflicte actual de tot esperit de rivalitat sistemática de classe, y trobarem qu' es de get en primer terme á l'angustiosa situació general de la nació espanyola.

Es una senzilla qüestió de subsistencias la que treu de qui al proletari. Traballant no 's pot viure. Dada la carestia dels aliments, ab el jornal que 's guanya no n' hi ha per res. Aquest fet innegable, l'han de reconéixer els mateixos patrons. Ja no ho poden dir avuy com han dit altres vegadas que la mar quant més té més vol, que 'l operari quant més se li dona, més exigeix. Avuy se limita á demanar lo estrictament necessari pera subsistir, reposant en la deguda compensació las forces que gasta en el traball.

Pero diuen els patrons: —¿Quina culpa tenim nosaltres de que 's guanyi poch, si nosaltres mateixos veyem restringir-se cada dia 'l círcul dels nostres negocis? La elevació de s'cambis, la insopportable quantitat dels tributs, la perduda dels mercats consumidors que teníam avants en las colonias, la debilitat creixent dels pochs que avuy ens quedan, son per ventura condicions tan propicias que 'ns permeten ser rumbosos y acullir benèvolament las pretensions y exigencies dels nostres operaris per justas y fundadas que siguin?

En aquesta situació l'acort es molt difícil, per no dir completament impossible. D'allà ahont no n' hi ha, no 'n raja. Y bé diu l'adagi: «Casa sin harina, todo es mohina».

Pero si á la casa no hi ha farina, es degut á que á la casa hi ha més governs. Hem arribat al cul del sac de un llarrach régimen de despilfarros, de vicis, de imprevisions y culpables tolerancies.

Aquestes tolerancies las han tingudes principalment las classes burgeses, que han sostingut l'estat actual de cosas. Han passat per tot, mentre han pogut viure en una prosperitat fictícia. Han permés que las pandilles dels polítics de la restauració fessin mànegas de la riquesa del país. Y encare avuy demandan midas repressives y tiràniques, als mateixos que 'ls han arruinit, contra 'ls salvadors i nints del poble que ha fixat las seves esperances de millora y regeneració en un règim, que com el republicà ha de rebre la vida directament de la conciència del poble, oferint tots els poders que 'l constitueixin las garantias de una positiva responsabilitat.

L'error més gran que poden cometre las classes burgeses, es la desconfiança de la llibertat, que 'ls induixen á negarse á fer la pau ab las classes tra-

lladoras dintre de una amplia República, garantia de tots els drets, avivadora de tots els progrés, y base segura de regeneració de aquesta patria desventurada, qu' en mans de la monarquia, està com qui diu á las acaballass.

P. K.

Tan hi vá 'l Rey, com el Papa, com aquell que no té capa.

I

Palpat sa testa coronada. tranquil, el rey s'adorm en pau. No ha despuntat encar l'auada quan de soldats una illopada pren per assalt el real palau.

Un cop es dintre, d'ira encesa, la soldadesca, en son excés, entra á la cambra ab feresa y d'aqueu rey y sa granessa en un instant no 'n queda res.

Y un cop saciats els crims y las venjanças en son cos destrossat, ab un seguici d'odis y recansas, el rey es enterrat.

II

Al pés feixuch de la tiara el Pare Sant acota 'l front. Es de cadavre ja sa cara, y el cardenal no 'l desampara, qu' es son hereu davant del món.

Per sa salut l'Iglésia implora, y ell se prepara per morir. Els llops grolts que té á la vora esperan tots sa darrera hora per repartirse 'l seu bot.

Y un cop es mort, els plors, el dol, la enveja, fan de seguici en infernal barreja... y el papa es enterrat.

III

La huelga al fi s' ha posat seria. El pobre obré s'veu defallit entre 'l presiri y la miseria. Sa dona, en tant, no té altra deria que alimentar son fill petit.

De la mamella escarransida no 'n raja ja ni un glop de leit; y aquella mare dolorida extenuar-se veu la vida del seu amor, del seu fillet.

Y en un ambient, tot sentiments altruistes, la Solidaritat fa de seguici entre dos mil huelguistas, y aquell que no té capa es enterrat.

MAYET

LA NOVA ESQUADRA

El punt litigios del asumpto es aquest: No tenim esquadra. ¿Es necessari que 'ns ne procurém una?

La nació diu que no; els marinos declaran que sí.

Y sobre si la qu' està en lo cert es la nació ó si 'ls que ho endavinan son els marinos, fa una pila de mesos que perdèm el temps discutint, ab tant calor de vegades, que si los contrincants tinguessin plats á la vora, ja 'ns els hauríam tirat per cap.

Se m' acut una idea que, mal m' està 'l dirlo, no se li ha acudit á ningú y ab la realisació de la qual tothom quedarà content y la pau dels esperits, en mal' hora pervertida per aquesta discussió bèlica naval, tornaria á regnar ab tot el seu esplendor.

El país no vol esquadra. ¿Per què? Escoltemlo, que ben clar s'explica:

—No 'n vull perque no la necessito per res; no 'n vull perque quan n' hi tingut no m' ha donat més que disgustos, y no 'n vull perque no estich per gastos.

Per la seva part, els marinos, gen quins argumentos apoyan la seva pretensiò?

Concedimlos la paraula.

—Nosaltres creymos que la esquadra es absolutament necessaria, perque ella es el primer apoyo de la marina mercant, perque la vigilancia de las nostres costes no pot exercirse sino ab el seu concurs y finalment perque tal com se van posant las coses d'Europa, potser demà 'ns haurém de refiar dels barcos per mantenir la nostra integritat territorial y fins tal vegada la nostra independència.

Ja ho veuen: si 'l discurs de la nació al votar contra la esquadra es eloquent, el dels marinos al referir-la no ho es menos. Y si massa m' apuran, fins m' atreviré á dir que ho es infinitament més.

L'actitud dels senyors del botó d'ancia, no pot resultar, en efecte, més bonica ni més digna d'elogio. A ser ells gent d'un altre gènere, qui sab les rahons que de la seva boca haurien sortit. Potser ens hauríen dit cruament que no havent-hi esquadra no pot haver-hi admirants; que faltats d'embarcacions, la seva situació resulta ridícula y falsa, y que prescindint de tot y posant la qüestió en el terreno —si 's vol, en el mar— de la realitat, els marinos per viure necessiten barcos, com l'advocat necessita plets y 'l metje epidemias.

Y ells no,

Plantejada així la qüestió, la solució del conflicte m' sembla cosa tan senzilla com bufar y fer ampolles.

La gent de mar desitja posseir una esquadra... La nació no vol donarli perque no la pot pagar... ¿Cóm s' arregla això? Fent qu' en lloc de pagar-la la nació la paguin uns altres. ¿Quins han de ser aquests? No hauré de corre gayre per atraparlos.

Els que han de pagar la nova esquadra que 'ls marinos ab tanta insistència demanen, son els que van aprofitar-se de la vella y directa o indirectament van ocasionar la seva ruïna.

Tots els coneixén.

Son els contratistas del exèrcit que proveintlo de bacallà passat y patatas cocades van ferse rics.

Son els naviers que s' ompliren las butxacadas de milions transportant soldats a las colonias y repartint cadavres als cementiris.

Son tots els que, militars o paysans, gent de mar o gent de terra, aprofitaren l'enfonsament d'Espanya per medrar y ferse una posició brillant.

Aquests, y ningú més, son els que han de pagar l'esquadra.

Secundant, donchs, el pensament dels marinos, la nació ha d'anar a trobar a aquests senyors y ab la major naturalitat de dirlos:

—Amichs meus: Els nets de 'n Gravina y en Men-dez Nufiez demanen una esquadra ab molta necessitat. Ab dos o tres cents milions sembla que n' hi haurá prou. Cotisínse vostés mateixos, fassinse un repartiment equitatiu, y á veure si en pochs días reuneixen la suma necessaria y s' comensan las obres.

Com ja desde ara pot suposarse, els aludits protestaran, elegant que això no està bé, qu'ells no tenen tants diners com la gent s' imagina y que de totes maneras el sufragar la construcció d'una esquadra no es cosa seva.

—El qui ha rosegat la carn —ha de respondre's el pais —que rosegui 'ls ossos. No es just que pagui 'l canti nou el qui ni va trencar el vell ni jamay va arribarhi á beure.

Y pagaran. ¡vaya si pagaran! Al fi y al cap son espanyols y nobles, y no voldrán que 'ls ignocents marinos sufreixin el gravíssim disgust de quedarse sense esquadra.

Orgulloses y altaneras, las novas embarcaciones, portant á bordo las sobras de las legions heròiques de Cavite y Santiago de Cuba, crusaran pressurosas els mars, y 'ls marinos, realisat el seu generós ideal, podrán exclamar reventant de satisfacció: —Ja tornem a tenir esquadra!

Y llavors, si un dia —que tot cab en lo possible —un altre Sampson y un altre Dewey l'aniquilan y la clavan á pico, al més la pobra nació s' ho podrà mirar ab més frescura que l' altra vegada, fent-se aquesta senzilla reflexió:

—Tant se vall... No 'm costava res.

A. MARCH

I BON COP DE FALS!

A tots aquells que renegan en contra la llibertat y á n' el poble desgraciat quan els ve ocasió li pegan.

A n' aquells vils, criminals que no 'ns tenen compassió y voleu l' Inquisició...

Ciutadans, bon cop de fals!

A tots aquells que desitjan Catalunya separada d'Espanya, [mala negada] y ab torpesa la trepitjan.

A n' aquells regionalists que 's diuen catalanistes

y en sa gran part son carlistas... Ciutadans, bon cop de fals!

A n' aquesta mala gent que voldran á l' obrer ferlo esclau de son plaher per viure ells tranquilament; que fins els vuit ó deu rals, que ab el suhor del front seu guanyan, els hi saben greu... Ciutadans, bon cop de fals!

A n' el que té l' osadia de dir en reunió pública que 'l triomf de la República será 'l de la tirania, y critica als federalists que 's juntan ab sos germans per fer la guerra als tirans... Ciutadans, bon cop de fals!

A n' aquests faritzets que voldran de segú tenir al nostre Lerroux amarrat sota 'ls seus peus, y que á tots els liberalists ens apliquessin 'jo 't flich! el torment de Montjuich... Ciutadans, bon cop de fals!

L. A. B.

UN EPISSODI

Un passatger que va trobarse en la catàstrofe del pont de Nagerilla, conta un fet digno de ser coneugut.

Entre 'ls individuos que varen sortir com plètament ilesos del horrible accident, hi havia un home pobrement vestit, el qual, des de 'ls primers instants va dedicar-se ab aquella febre de activitat que desperten els innats sentiments de pietat, compassió y amor al próxim, á la penosa tasca de salvar als seus germans.

Ningú com ell va traballar removent estelles, extretant morts, assistint ferits.

Horas y més horas, al raig de un sol abrusador, sense defallir, ni ajupirse á la fatiga abrumadora, aquell pobre home s' convertí en un héroe de la caritat y del desinterès.

Vingué la nit, y quan ja no li sigué possible continuar per més temps aquell trabaill, més per falta de llum, que per agotament de la voluntat y de l' energia, demanà que 'l presentessin á l'autoritat del poble.

—Qué li volta?

—Tal vegada 'l reconeixement oficial dels bons serveys que acabava de prestar? —Acàs un certificat honoris de la seva abnegació que li permetés aspirar á alguna recompensa, á algún destino, en premi á la seva admirable conducta en bé del próxim?

Res de això:

Aquell home demanà al arcalde que 'l posés pres.

—¿Y ara? —Per qué tinch d' empresonarvos? —Qu' heu fet?

—Avuy no més que bé. Temps enrera... no vulgueu saberho. No tinch cap necessitat de contarlo. Pero es el cas que jo anava en el tren, en calitat de detingut, condutgit per una parella de la guardia civil y destinat á presidi. Els dos guardias han mort; jo m' hi salvat...

—¿Y no heu pensat en fugir?

—Cóm podia ferho, havent-hi tants desgraciats que necessitaven el meu auxili? Ara ja he cumplert ab ells: jo no 'm pertanyo; pertanyo á la justicia: empresoneuno!

* * *

L' abnegació, el desinterès, l' humanitarisme, vegin abont tenim de anarlos á buscar: en el cor de un presidari.

L' hereu de la Presidencia

—Pel dia que jo 'm retiri,
vet' aquí 'l present que 't guardo.

—Pero vol dir, don Francisco,
que no me 'n 'niré de nassos?

Y sobre tot: la conciencia.

—Aquesta conciencia adormida, que res els diu als senyors que componen la companyia del Nort, á la codicia dels quals se imputa la causa de l' espantosa catàstrofe.

Els, els que no contents ab haverla provocada, van deixar á les víctimas sense auxili, no han saput fer encare lo que aquell pobre pres; presentar-se a les autoritats, dihen:

—No 'ns perteneixem; perteneixem á la justicia: empresoneuno!

P. DEL O.

LA QÜESTIÓ SOCIAL

Extracte del MAGNÍFICH discurs pronunciat al Congrés pel Sr. Maura el passat dimarts.

S'alsa l' eloquent ministre
y comensa á parlá aixís:

—Senyores: Ha arribat l' hora de dí al pa, pa y al vi, vi. Vostés sembla que 'm preguntan á quin plan penso acudir per resoldre 'l gran conflicte social que al dément tenim.

—Volén que 'ls parli ab franquesa, deixant de banda embolichs y filigranes retòricas?

Donchs plan, en rigor, no 'n tinch: no tinch més que quatre mausers, ab els quals, com ja haurán vist, mantinch 'l ordre y 'm defenso ab èxit bastant felis.

La qüestió social, senyores, no ha sigut feta per mi: con més pretinch estudiarla, més embulls hi veig sortir y més y més llunyans miro de la solució 'ls pérflis.

—L' obrer demana millors,

el patró no vol cedir;

la massa 'ls llença á la huelga,

assegurant que ho fa aixís

perque ab el jornal que guanya

ELS ESCARBATS

On Ramón es fora, el gendre també y el fill d' aquest no cal dirlo. Els homes d'aquesta casa, exceptuant Mossén Albert, semblan gats, sempre rondan de nits. Viuen de renda y be's poden donar aquest gust. —Qué te de particular fins aquí?... Son molt religiosos, coneixen les tretas del mon y no temen cap perill; portan les penjarella ben benehidades: l' escapulari al coll y andando.

Donya Conxa, la gueta, ja hi está acostumada á dormir sola y á la filla no li ve d' aquí.

He parlat d' un capellà y això deu intrigar-vos. Mossén Albert es jove y dona molt de sí. Quan tenia tretze anys D. Ramón se'l posà á casa y li ha pagat la carrera. Ara segueix vivint ab ells y festeja una canongia.

Les seves habitacions son al segon pis; una esala de cargol hi comunica, y Mossén Albert, sense fugir del mon, troba en elles la quietut que convida á l'estudi y la pau qu' obra l' ànima á l' oració.

Ja han resat el rosari. Donya Conxa deu ficar-se al llit y la senyoreta fa'l tráfech per la cuyna. La Claudina escombra 'l menjador.

Xiscles y crits d' espant. Donya Conxa tota alarma, en camisa y gorro de dormir, pregunta qu' es lo que passa. La Claudina corre á la cuyna y reb un escàndol d' aquells que fan ferir: —Bruta, deixada, á veure quan s' acabaran aquests fastigiosos escarbats!... Estic cansada de diril...

—Y qué vol qu' els hi fassí als escarbats?... Això vosté que li fan menos fastich...

—Desvergonyida! Quina manera de contestarme la poca solta!

—Com que sí, que n' hi fan menos de fastich... Pro li ben juro que 'l dia en que m' hi posi potser ne faré més...

La Claudina mossega fondo y la senyoreta tanca de cop: la cosa pren un caràcter qu' ella no havia sospitrat, inconveniènt y agre. Se'n va de la cuyna. Es lo millor que podia fer.

La Claudina acaba d' escombrar y 's fica el llit.

El pis queda quiet, sembla que tothom dormi.

Som á l' istiu y la nit es calenta.

En l' aromós departament, sobre 'ls tous mata-sossos, entre 'ls llençols primis d' agrado-sa tela, la senyoreta s' hi revolca sedenta de voluptats...

El seu rostre, acolpat en el cuixí de ploma te la boca badada, el nas fort y obert, els ulls mitj closos...

La llum rosada d' una llanteta que crema tremosa davant d' una imatge, li accentua més el color de la carn entre les blancors dels llençols...

Està nerviosa, no pot dormir. Salta á terra y 's posa una bata que cubreix fins als peus les seves nuses.

Escala de cargol amunt, escala de cargol amunt... Obra una mica la porta: Mossén Albert se passeja agitat. S' asseu y torna á passejarse.

Ella, obra del tot la porta, passa á dins d' una correguda, y se li amarra al coll...

—Tol? —fa ell —pro's repensa y segueix en un altre to: —V. Encarnación?...

—Jo?... —Per qué 'm parlas així? —y sumicant resseguix á petons aquella cara pelada —qué t' he fet porque 'm fassis sofrir d' aquesta manera?...

Se despren del coll de Mossén Albert, s' asseu en el sofà y treixa en un pilar inconsolable: —Tres nits que t' espero inútilment... Tres nits interminables en quinas la soletat s' ha rigut del meu desitj... Ja no m' estimas, Albert.

El clergue s' hi costa, baixa la vista fet un sant, la ma sobre 'l pit:

—He sufert molt, he lluitat molt y m' he vensut...

—Per qué no fa com jo, Encarnación? El nostre amor es abominable... Deu estar irritat!... Es precis acabar d' una vegada.

—Oh, no, no; impossible... Cóm has cambiát, Albert! Y tú, tu ets aquell que 'm deyas per vencer els meus escrúpols que Deu vol que 'ns estimén els uns als altres?... Desvariejas Albert.

—No era jo, Encarnación: era 'l diable que 'm tenia esclau, que sacsjava els meus nirvis, y encenya en notes llargues, cansoneres... Y 'l capellà l' escolta embadalit, ell també vol-

dría barrejarhi la veu, ajuntantse á n' aquella colla que ronda lliurement pels carrers buscant la fresca que no troben en les seves cofurnas tufo-sas dels carrerons de ciutat.

Creix la seva excitació, y descalcent per no fer soroll; escala de cargol avall, escala de cargol avall baixa al primer pis...

Travessa la sala y el menjador, á les palpentas, llevant negre com un de tants escarbats que rondan en aquella hora pel pis.

En el rebedor, el metxero de gas està débilment encés y la llum entra en el quartó de la minyona, suau... y la blanca dels llençols li donan un cert aire de boira qu' embelleix tot el quartó.

Sossegada, dorm la Claudina, ab els brassos á fora, somiant tal vegada ab l' aixerí forner qu' es de tan bona pasta; deu veure'l davant de 'l forn, encés, espitrat, ample d' espatlles y sortit el pit, ab la llarga pala, enfornant el pà. El somnia tot seu, traballant pels fills qu' han de venir...

Y al costat d' ella, fatidich, amenassant s' aixeca la fosca figura de Mossén Albert que profana ab els ulls lacius, las sagradas formes d' aquella dona pura...

Vetaquí la lluya qu' havia emprés contra les porcades passions... Vetaquí 'l greu que li sabé la haver faltat alguna vegada... Ja n' estava tip de l' Encarnación; volía una altra víctima...

Y poch á poch, frisosament, aguantantse 'l desitj, estira cap avall els llençols...

Els estira cap avall y 's daleix innoblement guaytant els seus mobiments de la camisa que cobreix un ventre rodó, inmaculat...

Y la Claudina s' desvetlla y ràpida, feta una fúria, li clava la gibelleta al cap que 's petja en quatre trossos sobre aquell crani indecent.

L' Albert cau á terra, topant contra un armari, ensangrentat...

Crits y soroll; compareixen la senyoreta y donya Conx

no pot donar pa als seus fills; saltan els amos, y diuen que d' arribar-se a venir á lo que 'ls obrers demanen, tots plegats, grans y petits. haurian d' anar al Hospici avans d' acabar l' estiu.

Une parlan de jurats mixtos, altres d' àrbitres amichs, aquests citan á n' en Grave, aquells á n' en Kropotkin; el capitalisme bufa, el proletariat se'n riu, tiba cap allí l' un bando, tiba l' altre cap aquí... y jo marejat al últim ab tanta gomechs, y tants crits, y tan diversas ideas y tants dictamens distints, convenuts de ma ignorancia, vinch á l' Assamblea y diu: «Hi ha algú de sas senyories que 's creguí prou aixirit per treure del fogó l' olla que das ha està bullint?» Hi ha algú que se senti ab ànims per arreglá y posar fi al enrevesat problema de las huelgas! Si es aixís, á aquest caballer tan sabi li suplico que alsí l' dit.

Calla l' eloquènt minis're y llenant un dols somris, s' assenta y 's tira enrera com si 's posés á dormir.

L. WAT

L'últim á n' en Pey y Ordeix l' han rendit, fentí cantar la palinodia.

Estava malalt, no tenia un quart, ni tant sols per medecinas, y l' han obligat á retracarse de tot lo que havia escrit, posantse incondicionalment á las ordres del Emissíssim.

Aquestes son las victorias que obtenen avuy la gent negra, quan se proposan rendir á un adversari. No paran fins á situarlo per fam. O 't rendeixes ó revénta't.

Y per arribar á tals resultats, diuen que 'l Deu de misericòrdia va derramar la seva sanch en el Calvari.

Llegeixo:

«La Correspondencia dice que entre los republicanos federales y los no federales se agita la idea de borrar antiguas denominaciones y constituir un partido único bajo la jefatura del Sr. Salmerón.»

Aixís hauria de ser per acabar d' enrobustir l' acció republicana, y aixís serà, quan á totes las mires s' anteposi la necessitat de la regeneració de la patria per medi de la República.

Els republicans tarrassencs tenen molt adelantat el projecte de constituir en aquella ciutat la Fraternitat republicana, instalada en la Casa del poble.

El pensament de la nova institució està condensat en els següents propòsits: «La Fraternitat republicana serà una societat política amplia pero radical, ab el seu Comitè, el seu Jurat y las seves comissions de propaganda; serà un centre educatiu y instructiu, ab son gimnàs, sas escoles laicas primàries y d' economia domèstica y la seva biblioteca; serà una agrupació sociològica y econòmica ab las seves cooperatives (que s' establirán previa consulta y de acort ab la Protectora Civil de Tarrasa) y las juntades de mutualitat y auxili, que servirán pera lluitar als associats de la miseria en cas d' enfermetat ó de impossibilitat física; serà una societat recreativa ab companyias de aficionats á representacions líriques, còmiques y dramàtiques, que celebrarà balls, concertos vocals i instrumentals, certámens, etcétera, y que organizará excursions y partidas de cassa pera fomentar l' inclinació á la vida del camp; serà, en fi, y principalment, una entitat moral que vetllarà per las bonas costums abandonadas, a Tarrasa, per las classes dominants, depreciadoras de tot el que no professa determinats ritos religiosos y molt remises en quant al cumpliment de la ètica 's refereix.»

La Fraternitat republicana de Tarrasa ha donat un pas decisiu ab l' adquisició de la casa Ventalló, dotada de totas las bones condicions per instalar-s'hi y cumplir el seu objecte.

Un entusiasta aplauza als nostres estimats coreligionaris de aquella ciutat. Y que 'l seu exemple serveixi de noble estímul a tots els de Catalunya.

Tot just arribats al Congrés, els diputats regionalistes, ressuscitan la qüestió sobre si el Catecisme s' ha d' ensenyàr en català ó en castellà.

Per lo vist no entran en el seu cervell altres asumptos de un interès més palpitant.

En un país com el nostre, hont està reconeguda

la tolerància de cultos, á las escoles públiques el Catecisme no s' hauria d' ensenyàr de cap manera. De la seva ensenyansa, purament voluntaria, se'n haurian d' encarregar els eclesiàstics y aquests podrian ferho en català ó en castellà, com ho tinguesin per convenient.

Ab lo qual se lograría que 'ls noys de las escoles no perdessin el temps, ni'l perdessin tampoch els diputats regionalistes, promovent debats tan ridiculs com impropis de l' època moderna.

El senyor Rodríguez Ruiz donà una conferència en el «Centro Industrial», y després de queixar-se del abandono en que 's troba l' infància pobre de Barcelona, de la falta d' higiene en els col·legis y del poc interés que 's mostra per las incubadoras, diu qu' als infants se 'ls deu desarollar en dugas formes: 'l cervell per medi dels llibres y 'l cos ab la gimnasia.

Estém del tot ab ell; pero pera lograr aquest desarollo, falta un element de primera forsa y es que las infelissas criatures se nudreixin bé.

L' Estat y 'ls Municipis no s' capicjan gens en vigilar si las casas de beneficencia son verdaderas casas de bé, com no 's preocupan gots en fer per manera de qu' en la mà del pobres no hi falti 'l pà. Aixó es perde temps; la gran qüestió es mirar ben sovint las llistas per veure quant aquestes criatures arriban á ser homes per abrumarlas ab cédulas, carregals'hí 'l fusell y un feix de contribucions que 's balda.

Molt aparato, aixó sí, fan com las criaturas quan jugan á soldats ó marit y muller, qu' ara s' estiman ara s' apunyan... Son uns canallas que jugan á governar al poble. Han nascut avants de temps y resulta sempre que s' exhibeixen massa aviat en públic.

Aquestes criatures si que necessitan que se las tanqui á dins d' unas incubadoras especials.

En Dato no vol sentir parlar dels torments de Montjuich. Diu que aquesta qüestió 'ns ha produït molt mal al extranger, y ademés la califica de llegenda, es á dir: de falornia. En Dato no hi creu ab els torments.

Donchs, home, si 'ls torments no han existit, res més factible que demostrarlo. Procedeixis á la revisió del procés ab las degudas garantías de imparcialitat, y 's veurà lo que 'n resulta.

Perque lo que 'ns posa en mal lloch, als ulls de totas las nacions civilitzades, no es tant que s' hajin pogut emplear procediments inquisitorials, sino que hi haja governs encubridors, que 's resisteixin á practicar las degudas averiguacions. Las torturas

desdorans als que van emplearlas; l' impunitat deshonra á Espanya.

**

En el Congrés, incidentalment, va tractarse l' altre dia aquest assumptu, y en Dato suposà que 'ls que 'l treyan á colació ho feyan ab l' intent de desprestigar á la Guàrdia civil.

Sempre la mateixa lògica al revés. Sempre agafant els mateixos raves per las fallas.

Si alguns guardias civils s' han excedit ¿quina culpa té 'l cos á que pertanyen, de las seves extra limitacions? ¿A qué ve, donchs, fer una qüestió de cos de un acte de responsabilitat purament individual?

Els que desprestigian á la benemerita son els que després d' utilitzarla en serveys pera 'ls quals no s'gué creada, s' empenyan en confondre y enmaranyar aqueixas qüestions de responsabilitat personal, evitant que puguin depurarse, conforme ho demanan la raó y la justicia.

Firmat per D. Eduardo Benot, el Director federal ha dirigit als concells regionals y comités del partit republicà federalista, una circular pera que procurin fomentar entre 'ls corregidors la suscripció nacional oberta per iniciativa de 'n Salmerón, jefe dels republicans adherits als acorts de l' Assamblea celebrada l' 25 de mars, suscripció que ha de servir pera vigorizar l' acció de tots els amants de las institucions republicanas.

Consignem ab gust aquesta resolució, que dona un mentís als enemicos de la República, empenyats en sembrar el dualisme en el camp republicà.

Mentre hi haja seny y patriotisme no ho conseruiran.

RUBÍ, 6 de juliol

El vebinat ha comentat un fet que, encara que sembla insignificant, demosta la mala intenció y poca vergonya dels clergicals y reaccionaris.

Al anar un pobre de solemnitat anomenat «Xitxo» á demanar caritat als senyors Oliver (a) Espandanyé de la Creu y á un contramestre conegut per «Gendre de 'n Segura», aquests contestaren al pobre «Xitxo» que no li volian ni li farian mes caritat perque en las próximas passades eleccions pera diputats havia votat la candidatura republicana. El «Gendre de 'n Segura» y «L' Espandanyé de la Creu» potser se creubien ab sos procediments fer morir de gana al pobre «Xitxo», pero no es aixís per que els honrats republicans de aquesta vila l' ausillan.

Accident del treball

No sempre menja l' obrer el pa amarat ab suhor; de tant en tant també 'l menja amanit ab sanch.

PUIGVERT, 7 de juliol

Per la festa major, es costum després de la professió, celebrar una petita ballaruga. Aquest any se'n hi presenten tres ensontanats que 'n duyan mes al cap que als peus, dihentnos pestes y insultantnos de mala manera, arribant á dir que convindria un' altra guerra per acabar ab el renegat jovent. Sentint lo qual, un dels interpellats va respondre: Ditzós serà l'dia que tindrém guerra civil que potser acabaré amb la embusteria carlinada que 'ns ofega.

CERVELLÓ, 6 de juliol

Diumenge l'mossén d'aquí va fer propaganda demanant céntims pera la festa major. De passada també lliensá algun improperi contra un pobre difunt que no havia fet si no bé á la població. Després armá un escàndol á l'escola de noyes, reptant á la mestra perque ensenyava la doctrina en castellà. Naturalment com á bon catalanista... (Carlista havia de ser!)

LA BISBAL, 23 de juny

Dona molt que parlar la guillada ab sombra á un poble de vora de Girona del vicari torero Mossén Carles. Sense que 's pugui posar res en clar, se suposa qu' es porque l' han tret. Se diu que retirava sempre molt tart; qu' era molt aficionat al joch de damas; qu' era parro quiá de una casa de comers del carrer de l'n Pí y Marçal, etc., etc., y otras coses que seria prolijio enumerar.

Desitjaríam que no fos res, y que tornés sovint pel gust qu' experimentem, quan se'n es va altra vegada.

RELLINÀS, 8 de juliol

El dia de Sant Pere se celebrá la festa de les ovelles. Vingué un gros remat d'un poble vení al mando de un pastor y acompañats de un braimare pelut que ataca de valent als que no volen vestir-se de llana, dihentnos que 'la que no aném ab el seu remat no tindrém may sort. Lo bò es que per fi de festa se celebra un sorteig, sortint premiat un dels veïns liberal-malebits del braimare, que s'estirava 'la cabells de rabiá al veure qu' ell mateix li havia donat la sort que li deya no tindrà may.

VIDRERAS, 5 de juliol

Altras vegadas ens havém queixat del mal estat en que 's troba 'l nostre cementiri civil. Llindant al la carretera de Sils, tots els forasters que venen se tapan de més ab aquell foco infecció impossible de resistir. El senyor batlle no's pren la molestia de ferlo posar en condicions saludables pels morts y pels vius; y val ja la pena de que l'Ajuntament en pes y la Junta de Sanitat se'n preocupin. Alguns veïns estém fins disposats á armarnos de aixades, cavezcas y podaixos y acabar voluntariament ab tanta deixadís. Si així y tot no 'ns donan el permís... no sé qué haurém de fer.

SANT JOAN LAS FONTS, 26 de juny

Per la festa major se llogaren dos orquestas. Això dividí el poble en dos bandos. Els uns, partidaris dels grossos, nom dels de una de les orquestas, van ser els únics que pogueren intervenir en las funcions d'iglesia. Els contraris van dir: no 'ns voleu á missa, donchs no hi anirem. Lo bò es que 'ls grossos, que passan per democràtics, assistiren á una professió, rebent de mossén Bartomeu un vot de gracies, dihentlos que no hi anaven per Deu, sino pera presumir-hi. Això vol dir que aquests pobrets xays fan com els grossos que com més pallissa reben més s'acostan al amo.

Animo, donchs, mossén Bartomeu, que á copia de vergassades te vindrà tots al darrera.

VILAFRanca DEL PANADÉS, 5 de juliol

Els republicans d'aquesta vila y comarca envieren un telegramma de felicitació al diputat per aquest districte Sr. Zulueta, pel discurs pronunciat en las Corts en defensa de la agricultura y per haver dit á las barbas dels prostituhits monárquics, que sens la República no es possible prosperar la nació espanyola.

També en sessió del Ajuntament els concejals demanaren al Sr. Moliné, arcalde president, que la corporació n' hi enviés un altre, pero dit senyor se posà á lladrar, no consentintlo de cap manera. Llavoras els concejals li envieren en nom d'ells, menys del arcalde Sr. Moliné.

IGUALADA, 6 de juliol

El dia 5, en el veïn poble de Odena, fou inscrita en el Registre Civil ab els noms de Maria, Plácida y Aurora, prescindint de tota intervenció clerical, una nena filla dels convensuts corregionalists Simón Rubio y Angela Manrique, sent testimonis del acte Leopold Sábat y Llorens Florensa.

A pesar de ser aquest el primer acte d'aquesta naturalesa realitat en dit poble, el digne funcionari encarregat de fer cumplir la llei no oposà cap reparo.

PETITS COMENTARIS

Als homes

El concepte del Dret capaciós y embrollat, sobre 'l qual se basa la present organisió social, té, segons la expressió nietzschiana, se representació en la «vella taula de valors». Tot lo que, fill d'una absurda interpretació moral y práctica de la vida, significa un renunciament ó bé la esterilitat de les passions y sentiments, dels desirjos y voluntats, això son els «vells valors». Els conceptualismes clàssichs, d'un dualisme tenebrós es irreductible, fins diria trágich, no han sigut concretament més qu' una limitació vergonyosa de l'activitat y ènergia humanas, més encara, una oposició irracional y violenta á la realitat positiva de la vida.

Per això, tant com en nom de la Rahó y de la Ciència, en nom de la propia Vida s'han contemplat las religions ab sos dogmas fòssils, y las metafísicas ab sos deliris y subjectivismes, unes y altres enemigas de les feconditats generoses y rialleras.

Pero així y tot, el dualisme negatiu subsisteix encara, si bé revestint noves formes, y en ell s'ha elaborat l'actual concepte del Dret. Científica y filosòficamente s'estableix que 'l dret es condició essencial, innmanent y intrínseca del individuo, del home Tota prescripció, tota sanció á més d'un absurd y un contrasentit es certament una profanació. Desnaturalizada aquesta idea humana y senzillamente grandiosa ab las argucias y subtilitats jurídicas y ab las capciositats de la Economía, la cortesana del privilegi, ens donan un concepte dualista, fals y restrictiu, producte llibrit de l'egoisme y de la mentida, com en la idea del Dret coexistint ab la idea, ó millor dit, ab l'acció inmoral de la forsa.

Y observéu que al falsejament de la idea del dret correspon forzosament una desviació en la pràctica de la mateixa. L'empleo útil y saludable de l'activitat humana pera la vida individual y social, la realisació de las obras de la Vida conforme als prin-

cipis naturals del Bé y la Justicia, tals deuenen ésser las formes vivas y concretes del Dret. Y no obstant, veiem en la nostra societat, el traball, no com la forma del Dret, sino la d'una nova y dolorosa esclavitud.

Un esperit humanitari, el gran Ruskín ha desentranyat serenament tots els vics de la Economía política moderna, d'aqu'ixa «ciència perillosa», nedadora del home com s'er pensant y de la seva alta finalitat humana y social. «Els grans sentiments morals y estètichs, l' alsià suprema d'ideal y d'infin, las aspiracions sublims del pensament—diu en Ruskín—son considerats per aquella «ciència» com elements perturbadors, nocius á la societat, y en conseqüència funda una teoria del home y de la vida grosserament mecànica, confrontem després ab intenció perversa la «riquesa» ab el «diner» á qui serveix baixament favorint sa concentració en po cas é improductoras mans.

La «riquesa» creada ja per les solas y múltiples energies humanas, ja per la unió fecunda d'aquestes ab las naturals, la «riquesa» en sos ordres ó manifeстaciones material, artística y científica no es ni vol diu «diner» sino Vida, y únicament ella té un valor real y positiu y ademés ètic, per quant la Moral qu' es expansivitat d'energies, lliure acció vital y agermana inmanament ab el Dret que com ja he dit es en sos formes veritables «obras de la vida» ó sigui «riquesa».

Si la Economía política es la negació brutal del

Dret, las lleys no 'n son pas l'affirmació. Y no pot menos de ser ajaxis, ja que al cap y á la fi la primera es un derivat d'aquestas. Sabém qu' en els temps actuals las lleys pretenden ésser la consagració del Dret, sa expressió de desigualtats injustas, de violències socials, de Poder y ni ara ni mai s'han armonisat,—donchs es del tot impossible—ab la llei humana, santa, única, la llei amoral de la vida y del individuo. Investigant sobre l'origen de las lleys se veu clarament son fi, quin hábilment ha dissimulat la evolució de las mateixas...

Pero las grans hipocrisies no poden perpetuarse. Nous temps s' acosten en que las promeses generosas, avuy consol y forsa del enamorat actiu del Ideal, s' obriran pera donar fruyt. La sublim trilogia Veritat, Bé y Belesa dels filòsops, apòstols y artistas contemporanis s' encarnarà en la vida dels pobres. Els homes s'haurán llibertat y viurán fraternalment en la plenitud de son Dret inmanent y imprescriptible.

A. R. T.

A UNA HICA DE MARÍA

Com hi ha mon no hi enténs ni entenç encara el teu modo de viure; ni comprench tas costums, ni ta ignorància, ni perqué vas á missa,

ni perqué gastes tant sent com ets pobra, ni perqué ets tan ditxosa y divertida.

Ningú t' coneix cap renda y ningú no t' ha vist tan sols un dia ab la mà á la labor, per bullir l'olla, fent feynas mes ó menos lucrativas.

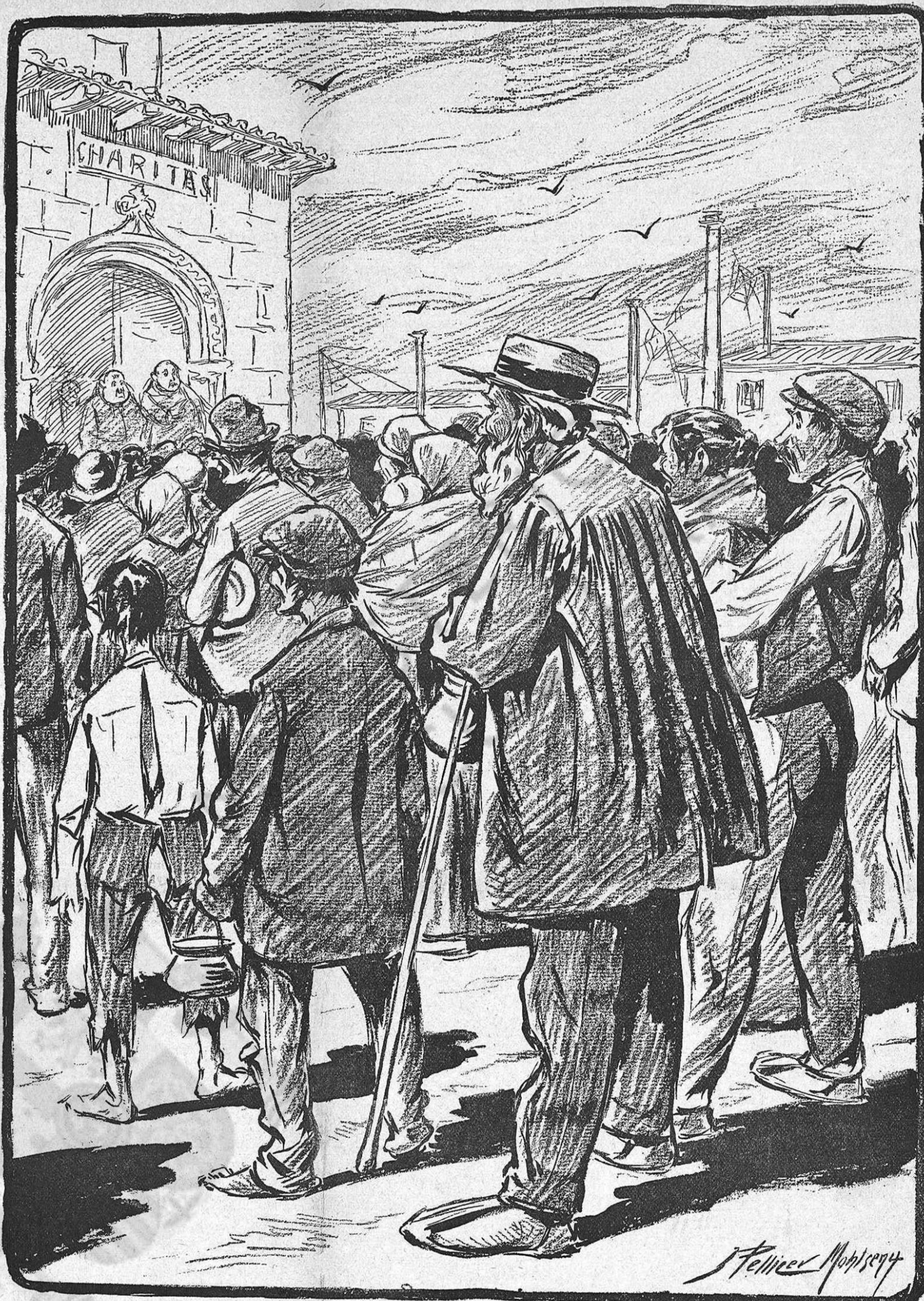
No se d' ahont treus els quartos, pro sé que no deus res á la modista y pagas á tothom que 't porti el compte y 't gastas molts diners ab las floristas.

També m' estranya molt ta coneixensa, y no sé d' hont t' has tret tantas amigas, totas damas de honor, unas duquesses y marquesas las altres... totas dignas de l' alta societat, gent de sanch blava, á qui tú ni de nom sols coneixías quan te feyias ab mi... quan traballavas... évol que ho digui mes clar? Quan érats xinxa.

L' afició á els mossens no me l' empasso, ni sé perqué confessas cada dia y prens la comunió cada senmana.

Pots' m' contestarás qu' es un miracle lo que t' està passant; que avants tenias un modo de pensar á la lleugera y que has reflexionat, y ara ets sumissa, y creus la Religió tal com el pare... el pare capellà te la predica.

També pots contestar que no vius sola, porque estàs ab ta mare y 't vigila, y que de sobras sé que ella es honrada y que t' ensenyá ab fé Santa Doctrina. Això pots intentar de ferme creure; pero m' diré per mi, casta Paquita,

que ta mare pot sé una bona dona
pero tú ts una hica de... María.
G. PÀNELLA ENRICH

L'ESTIUHEIG DEL SOBERÀ

El jove monarca de X. comensa á sentir els efectes de la canicula. Va perdent la gana y l'húmor a marxes dobles, sofregut un calor intestinal que li podrà ocasionar un trastorn serio y li ha sortit, además, una granallada del temps á las camas que l'molesta bastant.

Arribada l' hora d' anar á estiuhejar á un puesto ó altre, reueix el consell ab assistència dels metges de més fama, y 'ls diu:

—He resolt anarmen una temporadeta á fora. ¿Quin punt del meu regnat m' aconsellen? ¿Quínas ayguas, quins ayres convenen, al vostre soberà? ¿Ahonc pensou portarme aquest estiu?

—Senyor, —respon un dels interpellats doctors,— jo faria com cad' any. Me'n aniria á qualsevol punt del Nord; alló ja he teniu conegut y us probebé; el paisatge es delicios, las ayguas molt ferruginoses, els ayres fresquissims y saludables.

—Pero,—afegeix el ministre d' Obras Públicas,— al Nord, gran senyor, no podeu anarhi sense perill de vostra augusta vida. Las línies estan per aquella part molt malament; ara no fa gaires dies va despenyar-se un tren con màquina y todo... y aquesta catàstrofe pot repetir-se á cada pas...

—¿Y que no s'hi pot anar d' altra manera?

—Sa Majestat podrà anarhi per mar, replica'l ministre de Marina, quan la esquadra nova estigui llesta. Ayuy com avuy no tinch cap barco prou sólit... Ademés no us aconselleria que hi anessiu en automòbil... No ignoreu lo perillós qu' es aquest veuhel; jo de vos preferiria anarhi en burro... acostumat com esteu á anar á cabell del pais, seria lo més senzill y lo práctich.

—A mí m' sembla,—fá un altre metje,—que lo millor es anar cap al Sud. Encare que el clima es més càlit, el sol que sempre es un benefactor pera las naturalesas flacas, us ha de favorit en gran manera, y en las ayguas de aquell indret no deixa d' haverhi el ferro que us convé.

—Perdoneu,—exclama'l ministre d' Hisenda dirigintse al soberà,—pero no fei pas el disbarat d' anar al Sud. Allí la fam es espantosa, el poble baix ignorant y miserable y la visita vostra no serviria més que pera exacerbar el seu ànim rancuniós. A més d' això la miseria va accompanieda de pollis, y no fós cas que després ens omnipissiu la cort de virà...

—Doncha bé,—replica un altre metje—lo millor es probar el clima de Llevant. Tant els ayres com el pais, qu' es el mes rich, son de primera y las ayguas no estan tampoc despoñidas del ferro que tant necessiteu...

—Cá, barret,—interromp el ministre de Gobernació.— El mal de Sa Majestat no vol scroll. ¡A Llevant, diheu! No 'ns emboliquém. Aixó de la solidaritat s' està posant allí de punta, y si us empeneu en descorirme no 'm faig solidari de vostra augusta tranquilitat.

El metje, á coro:

—Haurá d' anar, donchs, cap á Ponent, l' únic punt cardinal que ns queda... Mirarém de trobarli allá un loch apropiat, un balneari que li convingui, ben situat,

RECOMPENSAS ESPANYOLAS

Als pobres repatriats,
un pagare... que no 's paga.

Als caballers de coleta,
una creu y olé tu mare!

abundant de frescor y de las indispensables ayguas ferruginosas...

—¡Quina temeritat! —exclama 'l ministre d' Instrucción Pública.— No sabeu á lo que us exposen per aquells baris. Tothom se recorda encare de las arbitrarietats cometidas per vostres súbdits. Els successos tumultuosos universitaris estan encare á l' ordre del dia. El desconcert es general cap á Ponent y seria una bogeria...

—Pero, y donchs, qué? crida'l rey tot empitiat.— Ni al Nort, ni al Sud, ni a Llevant, ni á Ponent... ¿Com quedem? Ahonc dech anar, per fi?...

Y el president del consell, qu' es un mano molt tranquil, li respón ab flema:

—Si 'm voleu creure no us mogueu de casa. ¿Us agrada un bonich paisatge? Feuse'l pintar al menador del vostre palau. ¿Us convenen els bons ayres saturats d' oxigeno pur? A qualsevol farmacia 'n trobareu. El vení coixinets, y podreu pendrel desde 'l trono... Ara, en quant al ferro que us es indispensable, jo també reconeix qu' es una gran medicina. Pero no ferro deixat en aygua y d' us intern. Per enfortir la vostra constitució no hi ha com pendre'l, millor dit, donarlo en aquesta forma...

Al dirli això li entrega un maister reglamentari, y afegeix:

—No diré que us curi radicalment, pero, n' hi ha per anar tirant.

JOAQUÍN AYMAMI

D'HERODES Á PILATS

—Aquí 'ns té, senyor Silvela.

—Deu els presservi de mal.

—Som la comissió vinaguda

de la gran ciutat comtal.

El doctor Bonet va dirnos

que si 'l pregavam un xich

el govern ens cedira

el castell de Montjuich.

¡Quina millora, don Paco,

si això s' pogués realisá!

Pàrlins ab tota franquesa,

¿es veritat qu' ens el darà?

—Vegin avans en Linares,

qu' es el qui ho pot decidir:

jo, ab el desitj de Linares,

desde ara ja 'ls dich que si.

—Gloria al ilustre minstre de la Guerra!

—Tant honor!...

—Venfam á demanarli

un senzillíssim favor.

—¿Vosté coneix la muntanya

de Montjuich?

—Està clar...

—El castell que hi ha á la punta,

dens el voldria donar?

—¿Per fer què?

—Per arrasarlo,

y en els seus amples confins

construiríhi un parch magnific

y uns deliciosos jardins.

—¿Com s' atreveixen á ferme

tanmanyà proposició?...

—¡Apa, á forá, á pendre'l ayre!

Desde ara ja 'ls dich que no.

—Penjada, senyor Silvela!

—¿Qué ha succehit?

—Un fracás.

Si vosté no fa un punt d' home,

Montjuich no caurá pas.

El ministre de la Guerra,

al parlarli del castell,

ha dit sense circumloquis,

que 'l necessita per ell.

—Pero ¿per qué 'l necessita?

Un fort sense aplicació,

antiquat, passat de moda...

—No hi ha més; ha dit que no.

—Tornin á anarhi, y expliquin

que han enraonat ab mí,

y si ell ab el 'nós' s' emperra,

jo 'ls repeiteixo que si.

—Senyor Linares, dispensins...

—¿Venir per lo del castell?

—Sí. ¿Qué 'fará d' aquell trasto

corcat, ple de xacras, vell?

En cambí, allí dalt nosaltres,

si ens el dona pel que val,

som molt capassos de ferhi

un paradís terrenal.

—No 's molestin.

—Donchs don Paco

no pensa pas com vosté.

—Don Paco ab el ram de Guerra,

no s' hi ha de ficar per ré.

—Pero, senyor don Arseni,

posis més á la rata...

—Ens el dona ó 'ns el dona?

—Ja, ho hi dit avans: no y no.

—Viatge inútil, don Francisco.

—¿S' ha mantingut ferm?

——Y tant!

Quan ara torném á casa,

calculi què pensaran!

—Tranquïsensem: jo 'ls dono

paraula de president

de qu' 'l seu hermós projecte

tindrà bon acabament.

Vajin altre cop á véurel,

mirin de guanyarli 'l cor,

pàrlin molt de la patria

y si convé cridin fort.

—De modo que vosté opina

que 'l caste l. al cap y al ff...

—Será arrasat sense obstacles:

jo 'ls ho asseguro; sí y sí.

Així, com una pilota,

'nant d' Herodes á Pilats

van passant la trista vida

els pobres comissionats

Si 's troben ab don Arseni

guardaré el castell es precís:

si 's veuen ab don Francisco

no hi ha negocí més llis.

Segons parli 'l un ó l' altre,

tot va mal ó tot va bé;

per la dreta es cosa feta,

per l' esquerra no pot se.

Y així el pel van prenenents

els reys de la situació:

el dos Silvela, que s'f;

l' auxili Linares, que no.

C. GUMÀ

abundant de frescor y de las indispensables ayguas ferruginosas...

—¡Quina temeritat! —exclama 'l ministre d' Instrucción Pública.— No sabeu á lo que us exposen per aquells baris. Tothom se recorda encare de las arbitrarietats cometidas per vostres súbdits. Els successos tumultuosos universitaris estan encare á l' ordre del dia. El desconcert es general cap á Ponent y seria una bogeria...

—Pero, y donchs, qué? crida'l rey tot empitiat.— Ni al Nort, ni al Sud, ni a Llevant, ni á Ponent... ¿Com quedem? Ahonc dech anar, per fi?...

Y el president del consell, qu' es un mano molt tranquil, li respón ab flema:

—Si 'm voleu creure no us mogueu de casa. ¿Us agrada un bonich paisatge? Feuse'l pintar al menador del vostre palau. ¿Us convenen els bons ayres saturats d' oxigeno pur? A qualsevol farmacia 'n trobareu. El vení coixinets, y podreu pendrel desde 'l trono... Ara, en quant al ferro que us es indispensable, jo també reconeix qu' es una gran medicina. Pero no ferro deixat en ayuga y d' us intern. Per enfortir la vostra constitució no hi ha com pendre'l, millor dit, donarlo en aquesta forma...

Al dirli això li entrega un maister reglamentari, y afegeix:

—No diré que us curi radicalment, pero, n' hi ha per anar tirant.

JOAQUÍN AYMAMI

ROMA VEDUTA...

F el telegrafia al servei de la premsa rotativa 'ns ha fet assistir aquests días á la llarga agonía de Lleó XIII.

Gracias á la diligència dels corresponents, se pot dir que no 'ns hem mogut un instant de l' arcoba papal, presenciant fins els més petits incidents de la mortal malaltia: totas las alternavas, totas

—Estimat Mestre, hi ha una gran novedat.
—Quina novedat es questa?
—Un home que acaba d'arribar y que ab una formalitat pasmosa assegura qu' es el papa.
—Per què no pot serio?...
—Feume l' favor d' arribar-vos fins á la porta y vos mateix jutjareu.—

El papa, que no s' havia mogut d'allí, al véurels, va fer á Jesucrist y al venerable porter una gran cortesia.

La segona persona de la Santíssima Trinitat contestà al saludo d'una manera molt fresa. Sant Pere tenia raho. L' aspecte d'aquell home era l' d' un impostor.

—Acaba de dirme el porter que tú ets....

—El papa.

—El papa verdader y legitim?...
—Naturalment!... Y donchs?

—Es que no seria la primera vegada que n' hi ha hagut dos ó tres.

—Pues ara, afortunadament per l'Iglesia, no n' hi ha mes que un.

—¿Cóm te dius?

—Pío IX.

—De solter, vull dir, avans de ser papa.

—Joan Maria Mastai Ferretti.

A pesar de la precisió de las respuestas, Jesucrist y Sant Pere seguian desconfiant. Y tant viu se retrataava aquest sentiment en la seva cara, que l' papava acabar per adonarsene'.

—Sabem, Senyor — vi dirí — que m' someteu á un interrogatori molt extrany?

—Extrany no; al contrari, molt natural.

—Ab tothom feu lo mateix?

—Segons y conforme: si m' ve un home enmascarat y 'n diu qu' es carboner, el crech desseguida; si me 'n ve un brut de cals, y 'm manifesta qu' es pleta, també l' crech; pero quan se m' presenta, per exemple un coix y m' explica que fa de baillari... i què vols que t' digui... l' m' poso en guardia y pro euro que la meva bona fe no sufreixi cap burla.

El pobre papa's quedà parat.

—Cóm! Voleu dir, Senyor, que dupteu de la identitat de la meva persona?

—Francament... ¡sí!

—Per què?

—Perque l' home que viu pobre, esclau, presoner, perseguit, despullat com tú m' havias fet entendre que hi vivias, no va pel mon ab el luxo assiàtic que ara estás exhibint.

—Però, Senyor, pero no ho hi fet per vanitat, sino per enaltir mes la vostra gloria.

—Y l' fingirte pobre y desvalgut, també ho has fet per enaltirme á mi?

—No: allò ho hi fet... perque l' s' bons creyents fossin mes generosos. Ja sabeu que quién no llora no mama...

—Vamos, signi com signi, entra...

Y Pío IX va entrar al cel y s' va colocar en el lloch que li semblà mes cómodo; pero es fama qu' entre ell y l' fill de Déu les relacions han continuat sent sempre fredíssimas.

May, may s' ha pogut convence Jesucrist de que aquell ancí cubert de joyas, sedas y brodats fos el seu vicari sobre la terra.

Al bon entendidor, salut. Dels papas escarmenats ne surten els avisats.

Procuri Lleó XIII, ara que li toca l' torn, pendre les degudas precaucions perque no li passi lo que al desconsolat Pío IX.

Que m' sembla que sí que li passará.

FANTÀSTICH

BUGADA NETA

Si per los àmbits tots de la Península repercuten encare lo crit de la victoria, jo als vencedors salud, jo vos saludó á tots; salut patricis, salut republicana de totas menas. En bon' hora guanyada l' honrosa investidura del diputat, desobre vostre sia sol que ilumini, rataxa que arrebassí, preludi del triomf en las ideas: y signe de Progrés pera la Patria. ¡Caygan de una vegada vergonyosos privilegis de classe!

SILVESTRE

SOTA LA PARRA

—Que qué es aixó? El títol de la nova obreta que'l nostre estimat company de redacció C. Gumá ha publicat no fa gayres días.

—Sota la parra! En l'estació en que 'ns trobem, pot donarse res més tentador que aquestas tres paraules, tan armoniosas com refrigerants?

Si tractant d' edificis sol dirse que «la fatxada fa la casa», ab raho's pot assegurar qu'en el ram de produccions literaries «el títol fa l' llibre.»

Pero... ara 'ns adoném de que sense volquer co-mensám á tocar el bombo en obsequi d'un company nostre, y aixó, encare qu' ell s' ho mereix, sisquera pel bon veure, no està bé.

Pleguém, donchs; plequém, y digném solzament que Sota la parra es una barreja de sal y pebre, de la qual, en calitat de mostra, n' arrenquém els següents pessichs:

La Constitució es un llibre que al Gobern sois li serveix quan li convé aná... á cert puesto y 's troba sense paper.

No passis més pel fielat, que m' han fet burot, pubilla, y com sé la sal que amagas, si hi passessis, quin registrel...

Entre l' barber y l' govern vaig mes net que una paloma; l' un me netje la cara, l' altre 'm netje la bossa.

El meu pare fa sabatas, jo de sabater traballo, sabaté es també 'l meu fill... y tots tres aném descalsos!

Hermosa, 'm declaro en huelga; aquest festieg m' encocora: demano augment de carinyo y menos horas de sogra.

—Resignació?... No m' extranya que parli aixís, mossén Pau: fa de molt bon dir: «Resignat»... quan un hom ha ben dinat.

En ma vida hi fet cap lleu ni coneix las que hi ha escritas, y no obstant, vulgas no vulgas, vinch obligat á cumplirlas.

Si encens un llum, no hi permetis may cap capellá á la vora, que á lo milló 't bufaràs y 't deixarà á las foscas.

—Quànts pecats tens? — li pregunta al meu xicotet menut el rector del nostre poble, y ell li diu riuent: — Vés, un!...

Mentre jo á Sant Pau resava, j'ataplíml cau y 's fa á micas: si no vaig llest, el tal sant me fa ben bé la santíssima.

El tranvía 'm matá 'l pare, el tren m' aixafà un fillet, l' ascensor m' ha deixat manco... Y endavant, visca 'l progrés!

A las penas punyaladas y bons tragos de xampany. — No es veritat què tot això resulta molt místich, molt piadós y sobre tot molt edificant?

El nou rey de Servia, en lloch de castigar als autors del regicidi dels seus antecessors, conforme ho exigien las potencias, encare 'ls ha recompensat.

Y ara 'ls que's mostran disgustats son els oficials de fora de Belgrado, que passan la pena negra, fent mes de tres mesos que no han vist una paga.

Cuidado D. Pere! Mirí que aquests per entretenir la gana poden posar-se á jugar. Mirí que tenen las cartas als dits. Mirí que si la partida s' ho porta poden fallar el rey.

Sab lo que diu el ditxo: Deu ens guard' de un ja está fet!

Datos del conde de Romanones:

«Desde 1896 á 1900 las comunidades religiosas á Espanya han aumentat en un 36 per cent. El número de frares avuy existentes á Espanya ascendeix á 55 mil y pico.»

Podia haver afegit l' exministro fusionista: «En aquest augment escandalós varem tenirhi

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

Pedassos conservadors

- ¿Qué 'ls ne sembla del vestit que li estém arreglant á Espanya?

En Sanchez Trompa, ataconador

—Tant si riuen com si no riuen, ab aquestas mitjas solas y talons encare hi farà un bon paper l'esquadra á San Sebastián.

sar de la seva aplicació y de la bona voluntat que may l'abandonava, es el cas que no podia sortirne.

Un dia l'seu professor el va sorprendre tapantse una orella ab cotó fluix.

Y al preguntarli per què ho feya, 'n pobre xicot respongué plé de ingenuitat:

—He pensat que d'aquesta manera l'explicació de vosté que m'entri per una orella, no m'sortirà per l'altra.

Un senyor que dona reunions á casa seva, s'alaba de que á l'hora que á n'ell li dona la gana y sense faltar á ningú, se levanta la sesiόn.

—A casa—diu—en quan cauen las onze, fora de la familia, no hi queda un'áima.

—Cóm s'ho fá per despedirlos?—li preguntan.

Y ell respón:

—De una manera molt senzilla: dich á la noya que toqui alguna cosa, y encare no s'aixeca pera dirigirse al piano, tothom desfila.

Un habitant de un barri retirat, á altas horas de la nit, sent els pitos tocant á incendi.

Salta del llit, obra 'l balcó, y al veure al sereno, li pregunta:

—Bartomeu, ¿ahont es el foix?

—A la taberna de la cantonada.

—Ah, bueno, ja estich tranquil: sent á una taberna no 'ls faltarà tanta aygua com necessitin per apagarlo.

Y se'n torná al llit, sense donar cap importància al fet.

SOLUCIONS

A LO INSERTAT EN L'ÚLTIM NÚMERO

- 1.º XARADA.—Es-te-ve
- 2.º ANAGRAMA.—Acta-Taca.

- 3.º TRENCÀ-CLOSCAS.—Sota la parra.
- 4.º ROMBO.—J M U T
J U N O Y
T O S
Y

- 5.º GEROGLÍFICH.—Com mes vius mes vell te fas.

Han endavatin totas ó part de las solucions del número anterior els caballers: Miquel de las Dallas, S. R. Ribas de E. C., Oilime Tilop. Un figuerench, Quimet Jué, Un lliure-pensador.

ENDEVINALLAS.**XARADA**

A UNA EMINENCIA (AB Cortésia).

Eminentissim k k 1908 I:
dos vas fer 't nombrá un total
per poguer mes be entretenet
en traballs electorals,
ara que has vist la victoria
grandiosa, fenomenal,
que 'ls nostres sobre dels vostres
fa poch varem alcansar,
me sembla que 'l millor fora
que te 'l fessis desnombrar
puix que ni ab *hu-dos-tercer*,
ni sense, may guanyarás.
¿Has vist 'eh? ¡quina derrota!
y aquest es el primer pas:
pel dia que darem 'l últim
comensús á preparar;
aqueill dia gloriósissim
hu! los nostres us dirán,
¡sortíu! cucas verinosas.
i ortíu de dins vostres caus;
y con el sudor del rostro
aneu á guanyaue 'l pa.

MÁXIMO ELECTRA

ANAGRAMA

En un quart redubit,
fita la vista á un bressol,
una dona ab desconsol
derrama plor comprimit
pel fillet y pel marit
qui pateix mal de *total*;
y perquè no té un sol ral
ni al *tot* un bossf de pà
no fa més que apostrofa
l'estat de cosas actual.

J. COSTA POMÉS

TRENCA-CLOSCAS

D.º ANA C. MIR

Formar ab aquestas lletras lo titul d'una nació.

A. CARARACH

CONVERSA

- Ahont vas, Gabriel, tan corrents.
- A buscar medecina aquí ca 'n Pedullés.
- ¿Quif tens malalt?
- Ma germana.
- ¿Quina la Tresta?
- No, la que jo mateix te he dit.

OILIME TILÓP

CORRESPONDÈNCIA

Caballers: Tarragoni, Miquel de las Dallas, S. R. Ribas d'E. C., Oilime Tilop, Firmo Puges, Roca d'Alella, J. Palau G., F. J. y B. C., P. Mont. Juan de Tornero, «Eh, quin cap?», B. Combalia, E. San Feliu y B. J. S. B.: O molt m'enganyo, ó no anirà ré.

Caballers: Sabatassa, Ernesto de V., Joseph Alujas, Anara, Toni Badua, F. Joonet, A. Ribas Ll., Quimet Puig, M. Capdevila, Un republicà, J. Catau, Carlos B. Fontas, E. Doménech, S. Codina, Joseph Subirats y F. Virgili R.: Anirà lo que vají.

Caballers: E. V., R. S. S., O. R. (Vilafranca), Quiomet Ll., F. M., F. Ll., Ll. G. S., R. H. M. (Tarragona), T. T. S., P. P. T., V. C. y J. P. M. (La Escala): Rebut, y moltes gràcies.

Caballer: Pere Puigvert: *Puig* no sé si ho serà, pero vert... es molt; massa. —G. Perocafó & Ras: *Veus* aixó ja va millor. Veurem d'inquirir. Amunt y crits! —Joan Palou: Avans d'enviar versos als diaris cal mirar de corregir l'ortografia; *hò* exclamació no s'escriví ab la h al davant... Això per què ho sapiga. —Nerví: En el dibuix que s'ha dignat enviar-nos s'hi veu poca gràcia... poch *nerví*. —R. Tarrés: No val la pena. —Clarinet: Celebré lo del Masnou. De lo del epígragma no li puch contestar una paraula. Disposi. —R. Albreida: El nàs una mica massa llarg. —Manel D. Roure: Lo que n's va millor es la dedicatòria. —M. Trebor: Aquesta vegada ha estat de mala lluna. —J. Costa y Pomés: Gràcies pel paquet. —J. Roldós: Lo acceptat anteriorment sortirà sens dupte un dia ó altre. No es malavolensa, havérem de lluytar ab un espai limitat y un feix de col·laboració que no n's cap á casa. Sobre lo de la fotografia, li agrairérem ens recordi lo qu'era que no'm tenim memòria. —J. P. Gros: Nones. —E. Ladiv: ¡Quin escàndol! —Jaumet M.: Està, si fa ó no fa, com estava. —J. Pissarra: Es dolorós, però no hi ha remey.

Imprenta LA CAMPANA y LA ESQUILLA, carrer del Olm, número 8

Tinta Ch. Lorilleux y C.

ATENCIÓ! S' HA POSAT EN VENDA**MAGNÍFICA LÀMINA ALEGÓRICA REPRESENTANT****LA REPÚBLICA**

propia pera ser colocada en la sala de sessions dels Cassinos, Ateneos, Societats y tota classe de Centros democràtics

La lámina constitueix un bellíssim treball artístich, tamany 65 per 50 centímetres, tirat á SIS tintas sobre cartulina superior.

Preu: 2 pessetas